© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

Чытай на стар. 3 — „Лявяні на Падляшшы“

„NIWA“ TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr.

Ніва

№ 34 (78) БЕЛАСТОК, 25 ЖНІЎНЯ 1957 г. ГОД II

Соцыялізм будзем будаваць наперакор нашым ворагам

заявіў I Сакратар ПЗПР тав. Ул. Гамулка

У сувязі з 20 гадавінай сялянскіх страйкаў у Польшчы на ўрачыстай акадэміі ў Кракаве выступіў з прамовай I Сакратар ЦК ПЗПР тав. Уладыслаў Гамулка.

У сваёй прамове тав. Гамулка гаварыў аб цяжкай долі польскага селяніна ў перыяд панскай Польшчы.

«Польшча была класічным прыкладам краіны зарабковай эміграцыі. Праз дзесяткі год, палякі, якія ў краіне не мелі хлеба і працы, вымушаны былі выязджаць у найдалейшыя куткі зямнога шара. Хапаліся яны там за найцяжэйшую і за найменш платную працу».

Гэта ўсё выклікала незадаваленні сярод польскага сялянства і ў канцы давяло да сялянскіх страйкаў у 1937 г.

У выніку Соцыялістычнай рэвалюцыі змянілася жыццё польскай вёскі. Народная Польшча зліквідавала беспрацоўе ў горадзе і вёсцы. Чалавек стаўся патрэбным. Знікла паняцце «непатрэбных» людзей.

Варункам далейшага паляпшэння жыцця народа з'яўляецца перадусім індустрыялізацыя краіны. Гэта адзіная дарога да лепшага жыцця ўсіх працоўных. I гэтай праблеме Партыя і Урад прысвячае шмат увагі.

«Інвестыцыі — гэта наша асноўная задача на сёння і заўтра»—гаварыў тав. Гамулка. У выніку мерапрыемстваў прынятых урадам на працягу кароткага перыяду часу некаторыя катэгорыі працаўнікоў атрымалі падвыжку зарплаты.

Каб стварыць далейшыя фінансавыя магчымасці і лаць далейшую падвыжку ў кароткім часе павышана цану на гарэлку.

Гаворачы аб праблеме вёскі тав. Гамулка заявіў, што ў будучыні будуць знесены абавязковыя пастаўкі збожжа.

Партыя і Урад імкнецца стварыць магчымасці развіцця аднаасобных гаспадарак, а адначасова не забывае аб калектывізацыі. Калектывізацыя — гэта асноўны шлях соцыялізацыі вёскі. Аднак калектывізацыя не можа праводзіцца адміністрацыйнымі метадамі. Кожны селянін мусіць быць пераканаы аб слушнасці гэтай лініі.

У Польшчы будуецца соцыялізм. «Соцыялізм ненавідзяць яго ворагі — гаварыў у прамове тав. Гамулка — яны выказваюць думку што ў соцыялізме за мала дэмакратыі. Дэмакратыя ім патрэбная каб магчы змагацца з соцыялізмам».

«Соцыялізм будзем будаваць у далейшым наперакор усім яго ворагам» — заявіў у заключэнні тав. Гамулка.

Асновай гэтага ёсць саюз з Совецкім Саюзам і краінамі народнай дэмакратыі

КАБ ЛЕПШ ПРАЦАВАЦЬ

15 верасня г. г. адбудзецца чарговы Пленум Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства.

Члены Праўлення і актыў ацэняць дагэтуляшнюю працу Таварыства, зробяць вывады да далейшай працы.

Перыяд, які мінуў ад апошняга Пленума (лістапад 1956 года) вялікі. На працягу гэтага часу шмат чаго зроблена. Былі аднак і недахопы.

Так ужо вядзецца, што пры такіх аказіях, як Пленум, гаворыцца аб тым, што было добрае ў працы, а яшчэ больш гаворыцца аб недахопах у мінулым і аб тым, што трэба зрабіць у будучыні, як далей лепш працаваць.

Аднак-жа каб зрабіць такія вывады, трэба, каб кожны з удзельнікаў Пленума меў свае прапановы.

Прэзідыум Галоўнага Праўлення з свайго боку ацэніць сваю працу і дасць прапановы. Тым не менш кожны голас, кожная прапанова, якая выйдзе ад актыву з'яўляецца вельмі цэннай таму, што яна будзе адлюстроўваць патрэбы і думкі шырокіх колаў насельніцтва.

Як далей працаваць? Якія справы трэба вырашыць? Якімі метадамі? Вось пытанні, якія хвалююць кожнага беларускага актывіста, кожнага беларускага дзеяча.

Таму члены Праўлення і актывісты павінны пазнаёміцца ўсебакова з праблемамі, якімі жывуць нашыя гурткі. Трэба пазнаёміцца з цяжкасцямі, з якімі яны сустракаюцца. Дзеля гэтага трэба пагутарыць з людзьмі, правесці сходы ў гуртках, абмяркаваць хвалюючыя іх пытанні, знайсці дарогі выхаду ў іх вырашэнні.

Новы гурток БГ-КТ у Гарадку

11 жніўня г. г. у грамадскім клубе ў Гарадку (Беластоцкі павет) адбыўся сход членаў Беларускага грамадска-культурнага таварыства

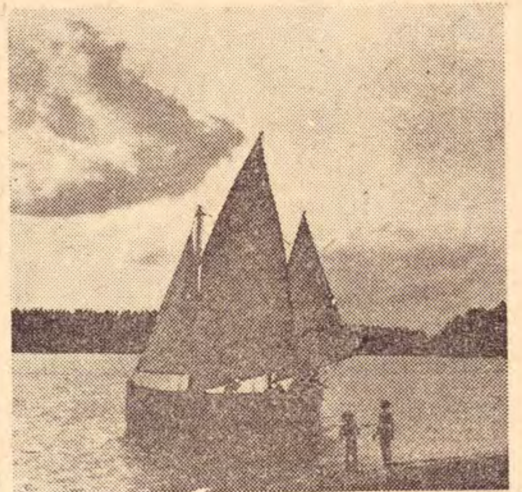
Мэтай сходу было паклікаць да жыцця Гурток БГ-КТ ў Гарадку, які налічвае ўжо 25 членаў.

Праўленне гуртка выбрана з 6-ці асоб, — у яго склад увайшло між іншым, 2-х былых удзельнікаў Грамады і ТБШ-а — таварышаў Сцяпана Сачко і Аляксандра Грэся.

Старшынёю выбрана Янку Жукоўскага, сакратаром — Аляксандра Саеўскага і касірам — Райку Варакаў

Пасля арганізацыйных спраў абмеркавалі напрамак дзейнасці і план работы Гуртка на бліжэйшы час Між іншым, пастаноўлена павялічыць колькасць членаў таварыства, ажывіць дзейнасць інструментальнага гуртка, і абавязаць кожнага члена таварыства быць падпісчыкам «Нівы».

З візытам у турыстаў

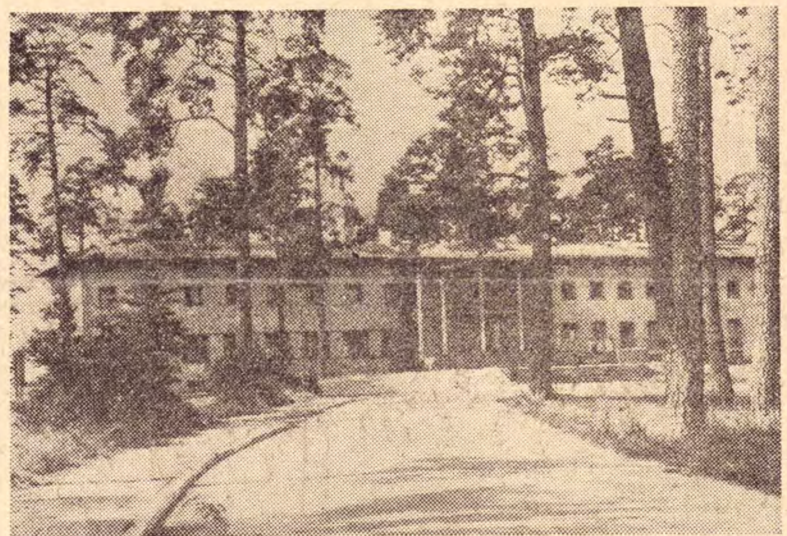

Возера ля Аўгустова.

На здымку бачыце турыстычныя домікі, якія размешчаны па Аўгустоўскіх лясах.

Турыстычны дом у Аўгустове.

Фота — І. Рыбінскі

(чытай рэпартаж у нізе).

Замежнікі „адкрываюць“ Аўгустоўшчыну

— Гэты куток краіны палкам зачараваў мяне. Я спадзяваўся, што можа быць так дзікая і адначасова так мальнічая прырода — сказаў Альфрэд Вармэр, прадстаўнік замежнай турыстыкі з Англіі, які прыехаў тут, каб абмеркаваць умовы турыстычнай сувязі з Польшчай.

I нічога дзіўнага. Маляўнічымі азёрамі і спрадвечнай аўгустоўскай пушчай цікавяцца замежныя турысты з Совецкага Саюза, Балгарыі, ГДР, Чэхаславакіі, ЗША і іншых краін свету.

Аднак дагэтуль найгорш з памяшканнямі. У Турыстычным доме ў Аўгустове ёсць толькі 60 кватэр — рэшта экскурсантаў месціцца ў кампінговых доміках і палоўках. Берагі азёр і ўзлессі пушчы, можна сказаць, абсаджаны шматкаляровымі двухасобнымі палоскамі. Увечар адбіваюцца вогнішчы ў люстры возера, чуваць песні. Дзе-ні-дзе раве падарожнае радыё — хаця іншыя турысты праклінаюць гэтыя «Шароткі» — вынаходства XX стагоддзя. Яны прыехалі тут, каб паслухаць спеву птушак, гоману лясоў, пабыць у цішы. Нямала тут ёсць і гарнякоў, якія ўласнымі машынамі прыехалі аж са Шлёнска, каб пасля цяжкай працы пад зямлёй, нацешыцца сонцам і пахам сасновага лесу. Не бракуе тут аматараў байдаркавай, дзесяцідзённай вандроўкі Дагэтуль адбылося ўжо 32 такіх турнусаў, а да канца сезона будзе іх яшчэ 15

160 км па маляўнічых азёрах, сярод цяністых лясоў з адпачынкам у палатцы ў месячную ноч — гэта дасюль рамантычна. I нічога дзіўнага, што аматараў ёсць вельмі многа з цэлай краіны.

Што пры гэтым прыходзіць на думку? Замежнікі «адкрываюць» нам Аўгустоўшчыну, калі мы яе не бачым. З ЗША мае прыехаць дэлегацыя, каб правесці дагаворы дзеля пабудавання ў Аўгустове Турыстычнага цэнтра.

А ці мы самі не зможам зрабіць гэта?

Ці стаць нас на тое, каб праз пальцы прапіклі нам так цэнныя дэвізы?

I з краявідаў можна браць цэнныя дэвізы.

фото — І. Рыбінскі

Нямала тут ёсць і гарнякоў, якія ўласнымі машынамі прыехалі аж са Шлёнска.

Прыпамінаем аб падпісцы на „НІВУ“ на IV квартал 1957 г.

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

Па старонках друку

Газета «Штандар Млодых» вельмі часта праводзіць цікавыя анкеты. Нядаўна была праведзена анкета «Ці верыш».

Рэдакцыя ставіла перад сабой задачу даведацца наколькі нашае грамадства верыць у забабоннасць.

А вось, вынікі:

У шчаслівыя і нешчаслівыя дні верыць 20 прац. адказваючых на запытанні.

8 прац. сярод іх умее варажыць, а 62 прац. карыстаецца варажбою іншых.

У духі і іншыя з'явы верыць 10 прац. удзельнікаў анкеты. 56 прац. сярод іх сцвярджае, што бачылі духа, або чулі яго голас.

Чорнага ката мінае 18 прац.

А трэба памятаць аб тым, што навука яшчэ не сказала тут апошняе слова. У ЗША ля 20 прац. галавога бюджэту прызначаецца на ўспамянутыя справы.

Піша аб гэтым А. Стэмпень у 33 нумары штотыднёвіка «Пшыязнь».

*

У штотыднёвіку «Свят» з 18 жніўня друкуецца, рэпартаж Анджэя Мулярчыка п. з. «Гадзіннікі б'юць па рознаму».

Аўтар быў у Беластоцкім ваяводстве, у прыватнасці ў Дуброўскім павеце. Праўдай з'яўляецца факт, што тут яшчэ назіраецца адсталасць у параўнанні да іншых ваяводстваў краіны. Праўда і тое, што яшчэ шмат людзей не йдзе да лекара, а да бабкі Цітка. Адно толькі застанаўляе, — аўтар якась не мог напісаць, што ў тым-жа павеце пражываюць беларусы.

У Рыгалоўцы існаваў беларускі хор. А абрады «Дзядоў» таксама аб нечым сведчаць. А самое сцвярджэнне, што людзі тут гавораць нейкім дыялектам, як аўтар піша: «мешанінай беларускай, рускай і польскай моваў» абсалютна аб нічым не сведчыць.

Чытачам трэба пісаць праўду. І так даволі доўга пісалася аб тым, што ў Польшчы пражываюць толькі палякі.

М. М.

*

Амерыканскі спецыяліст у галіне супрацьпаветранай абароны нядаўна прадставіў у Парламенце свае разлікі на выпадак, калі-б на 144 гарады ЗША кінута 250 вадародных бомбаў аб магутнасці 10 мегатонаў. Не менш і не больш, а пацярпела-б тады забітымі і параненымі і г. д. — 168 мільёнаў людзей. Каментары тут не патрэбныя.

Справа ідзе да лепшага

Нашай эканамічнай дзейнасці ў бягучым годзе характэрны дзве неадлучна з сабой павязаны гаспадарчыя праблемы. Першая задача — гэта запэўненне далейшага развіцця індустрыялізацыі нашай краіны і ўздым прадукцыі — і другая: адначаснае забеспячэнне ўнутры гандлёвай роўнавагі, г. зн. дастаўка ў продаж такой колькасці тавараў, вартасць якіх пакрыла-б узрастаючыя даходы насельніцтва.

Згодна з апублікаваным камюніке ГУС-у (Галоўнае Статыстычнае Упраўленне) аб выкананні Нацыянальнага Гаспадарчага плана за І поўгоддзе 1957 года пабачым, як агульна выглядзіць рэалізацыя гэтых задач?

План НПГ (Нацыянальны Гаспадарчы План) на 1 поўгоддзе г. г. перавыканана ў 0,2 прац., а ў параўнанні з 1 поўгоддзем 1956 г. прадукцыя ўзрасла ў 8,6 прац. Сведчыць гэта аб узрастаючай аператы ўнасці нашай гаспадаркі.

Пры гэтым трэба падкрэсліць, што ў значнай колькасці прадпрыемстваў месячныя аператыўныя планы не адпавядалі іх прадукцыйным мажлівасцям — маглі яны даць больш прадукцыі.

Аднатавана сур'ёзны ўзрост (да 12 прац.) металургічных і хімічных вырабаў адыгрываючых падставовую ролю ў нашай эканоміцы. Прадукцыя мяса за мінулае поўгоддзе ў параўнанні да таго самага перыяду 1956 года пабольшала на 36,5 тысяч тон, а масла — на 5,8 тыс. тон. Аднак з увагі на вялікі попыт на рынку адчувалася пэўныя цяжкасці ў набыванні гэтых прадуктаў.

Грашовы фонд працаўнікоў грамадскай гаспадаркі павысіўся на 25 прац.

Інвестыцыйныя крэдыты для вёскі ў сувязі з новай сельскагаспадарчай праграмай пабольшалі ў звыш два разы ў параўнанні да 1 поўгоддзя 1956 г.

Нездавальняюча прадстаўляецца здабыча жалеза і цынку, выраб сродкаў чыгуначнага транспарту і іншых машын і абсталявання.

Перажываем цяпер бурлівы і складаны перыяд у развіцці нашай краіны, перыяд у якім не толькі адкідаем усё тое, што было няслушным у нашай практыцы, але таксама творым новыя, вынікаючыя з нашых вопытаў і традыцыяў, формы гаспадаравання.

(с. я)

Акт гераізму кітайскіх салдатаў

Як паведамляе радыё Пекін, падчас апошняй паводкі ў правінцыі Юлан ля горада Сунчу, вада прарвала прыбярэжні вал, пагражаючы фармальным патопам затаму амаль стотысячнаму гораду.

Пяцьдзесят кітайскіх салдат, якія знаходзіліся ля прарыву, уставіліся ў ім шчыльна адзін пры другім, не зважаючы на націск вады. Яны пастанавілі стаяць так доўга, пакуль не прыдзе дапамога і не будуць дастаўлены матэрыялы, патрэбныя да ліквідацыі прарыву.

Раніцай прыйшла дапамога. Горад быў уратаваны.

З памятных дзён фестывалю

У падляскоўскай вёсцы Едзе аўтобус з госцямі: «затрымаць!».

На сустрэчы маладых хрысціян. Мітрапаліт Нікалай Круціцкі гутарыць з свяшчэннікам Лондана Фільдэнам Кларкам.

Наш каментарый

Няўданая змова

Ажыццяўленне дактрыны Эйзенхаўэра праводзіцца па-амерыканску — як не хочаш ахвотна, дык прымусім. Раней гэты спосаб наглядалі мы ў Іярданіі, а цяпер у Сірыі.

Сірыя, як вядома не палакомілася на абяцаныя ёй амерыканскія долары і не прыняла дактрыны Эйзенхаўэра. Не прыняла таму, што сірыйскі ўрад выраішыў і ў далейшым праводзіць незалежную палітыку.

Ад гэтага часу ва ўсім амерыканскім друку пачаліся ганенні на Сірыйскі ўрад, які абвінавачваецца ў тым, што выцям-бы прадаў краіну камуністам.

Націск з боку ЗША ўзмацніўся яшчэ больш пасля таго, як Сірыйская ўрадавая дэлегацыя прабывала ў Маскве і заключыла з СССР адпаведныя палітычна-гаспадарчыя дагаворы.

Да антысірыйскай прапаганды далучылася тады актыўная дзейнасць амерыканскай разведкі, якая пры дапамозе сірыйскіх працаўнікаў сучаснага ўрада пачала падрыхтоўваць узброенае паўстанне.

Амерыканцы думалі, што шляхам паўстання ўдасца ім зліквідаваць сучасны сірыйскі ўрад і прымусіць Сірыю прыняць дактрыну Эйзенхаўэра. Тут яны і памыліліся. Змова была выкрыта і яе ўдзельнікі арыштаваны, а самы галоўны кіраўнік змовы, сакратар пасольства ЗША у Сірыі —выгнаны з гэтай краіны.

Паўстанне правалілася.

Увесь сірыйскі народ дружна падтрымаў свой урад і яго палітыку.

Цяпер назіраецца завастрэнне амерыканска-сірыйскіх суадносін.

Як будзе далей, — пабачым.

М. НАСОВІЧ.

І Сакратар ЦК ПЗПР тав. Уладыслаў Гамулка ўдзельнічаў у ўрачыстасцях прысвечаных 20-ай гадавіне сялянскіх страйкаў у Польшчы.

На здымку: тав. Гамулка гутарыць з сялянамі—удзельнікамі страйку ў Касінцы Малэй. Фото — ЦАФ.

Ля ўваходу ў Персідскі заліў

— У Омане выбухла паўстанне супраць англійскага каланіялізма Оман дамагаецца незалежнасці! — такія словы цяпер часта можна прачытаць у газетах.

Што такое Оман? Якія фактычныя прычыны выбуху паўстання супроць англічан?

Оман — амаль у два разы меншы ад Польшчы — знаходзіцца ва ўсходняй частцы вялікага Аравійскага паўвострава. У гэтай гаспадарца вельмі адсталай, чыста феадальнай, краіне нялёгка жывецца яе поўдзікім арабскаму насельніцтву.

Клімат надзвычай гарачы і сухі. На нізінах ля берагоў Аравійскага мора, асабліва ў акрузе Эль Батіна, вырошчваецца фінікаву пальму — гэта галоўная расліна ў гаспадарцы. Апроч сельскай гаспадаркі людзі займаюцца лоўляй рыб. За недаступнымі горамі, у аазісах сярод сыпкіх бяскрайніх пустынь перадусім гадуюць вярблюдаў. Фабрык няма. Многія займаюцца вырабам кінжалаў, чар, паясоў, труб, сярэбраных і залатых рэчаў. Чыгунак таксама няма. Ёсць крыху шасэйных дарог. Сталіца Омана — прыгожы марскі горад Маскат.

Оман паўстаў вельмі даўно — каля 1800 год таму назад. У XVI стагоддзі прабавалі заваяваць яго партугальцы, каб мець вольны морскі доступ у Персідскі заліў, а гэтым самым і ў Персію. Пасля заваёўвалі яго персы. Ні адным і ні другім агрэсарам не ўдавалася даўжэй утрымацца.

У канцы XVIII стагоддзя за Оман разгараліся каланізатарскія войны паміж Вялікабрытаніяй і Францыяй. Справа ў тым, што Оман знаходзіўся на важным шляху Захад — Усход. У гэтых войнах Англія перамагла Францыю і на працягу цэлага XIX і паловы XX стагоддзяў прымушала правіцеляў гэтай краіны цалкам падпарадкоўвацца яе палітыцы. Шматлікія паўстанні сурова глуміла.

Пасля апошняй вайны ў раёне аазіса Бараімі адкрыта нафту. Мяркуецца, што тут ёсць яе багатыя крыніцы. Оман мае вялікія перспектывы развіцця. Ураджайным нізінам нестае вады — пабудаваўшы вадную ірыгацыйную сістэму краіна пайшла-б хутка наперад. Мінеральныя багацці недаследаваны і нявыкарыстаны за адсутнасці сеткі камунікацыйных дарог.

Францыя, як каланіяльная дзяржава, заняпала. Пазбавіўшыся аднаго партнёра, да Англіі «прычапіўся» другі, значна небяспечнейшы партнёр, які таксама меў-бы ахвоту загрэбсці ў свае рукі багаты і няведаны Оман. Гэта ЗША. Тут ужо не хаханькі!...

Оманцы не прывыклі жыць у няволі. Безупыннымі паўстаннямі прычынялі і прычыняюць шмат клопатаў брытанскім каланізатарам. Народ хоча быць панам сваіх багаццяў, не ў сілах надалей цярпець іншаземных рабаўнікоў і іх султанскіх прыслужнікаў.

Нядаўна пад кіраўніцтвам Тэлех Бу Алі зноў выбухла народнае паўстанне. Пад гарачым небам Поўдня штодзень гіне ад куль дзесяткі людзей!

Справа Омана будзе абмяркоўвацца на пасяджэнні Рады бяспекі Арганізацыі Аб'яднаных Нацыяў.

Оман хоча незалежнасці — ён не згодзіцца на нявольніцкае жыццё!

(М. М. і С. Я.)

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

МАЛАДАЯ ЗМЕНА

(Ад нашага карэспандэнта)

Міхася Калачынскага застаў у разгары штодзённай працы. Зараз ён сакратар Саюза Пісьменнікаў БССР.

За расчыненым акном кабінета, летняя спякота, душна. Справіўшыся з неадкладнымі справамі, нарэшце можа прысвяціць мне некалькі хвілін. Вось, што ён расказаў аб росце пісьменніцкай арганізацыі, аб беларускай літаратурнай моладзі.

— На працягу апошніх двух гадоў назіраецца асабліва прыход моладзі ў літаратуру. Калі, напрыклад, падчас І З'езду Пісьменнікаў (верасень 1954 год.) наша арганізацыя налічвала 122 членаў, то ў сучасны момант ужо налічваецца 160 членаў. Гэта нямала. У сувязі з гэтым адчуваецца патрэбу ў маладзёжным літаратурным часопісе.

Некаторыя абласныя літаратурныя аб'еднанні заініцыявалі выданне сваіх альманахаў. Нядаўна Гродзенскім літаб'еднаннем выдадзены альманах «Нёман». Падобныя альманахі падрыхтоўваюць у Магілёве, Віцебску. Апрача гэтага маладым аўтарам сістэматычна арганізуем семінары па паасобных літаратурных жанрах. У час такіх семінараў, між іншым, праводзіцца разборы твораў лепшых аўтараў старэйшымі пісьменнікамі рэспублікі. Такія творчыя абмяркоўкі адбываюцца на секцыях. Арганізоўваем таксама сустрэчы з мастакамі, кампазітарамі і артыстамі.

Пры рэдакцыях газет, пры навучальных установах, на заводах, утвараюцца новыя літаратурныя гурткі і аб'еднанні. Паяўляецца штораз больш твораў напісаных з талентам. Там, як я ўжо на пачатку ўспамінаў, узнікла неабходнасць выдавання спецыяльнага маладзёжнага літаратурнага часопіса. Добра Вам вядомы часопіс «Маладосць» ператвораны ў выключна літаратурнае выданне.

Што можна сказаць аб маладых аўтарах? Да таленавіцейшых маладых паэтаў можна залічыць Пятруся Макаля, Марка Смагаровіча, Ніла Гілевіча, Уладзіміра Караткевіча і іншых. Налзейна прадстаўляецца і проза. Тут вылучаюцца: Алесь Асіпенка, Ільля Клаз, Іван Науменка, Мікола Ваданосаў, Уладзімір Дадзіёмаў і інш.

Вельмі пацяшальным з'яўляецца факт, што многія маладыя пісьменнікі пішуць на дзіцячыя тэмы. Вядомыя маленькім чытачам такія празвішчы, як: Мікола Гамолка, Аркадзь Чарнышэвіч, Іван Шуцько, Ядвіга Беганская, Іван Муравейка, Хведар Жычка, Артур Вольскі і інш.

Наогул маладыя аўтары, пішучыя па-беларуску добра адчуваюць мову.

* * *

Інтэрв'ю з вядомым ужо нашым чытачам маладым беларускім паэтам Нілам Гілевічам чытайце ў наступным нумары.

Размаўляў — С. ЯНОВІЧ

Удзельнікі семінара маладых паэтаў, які адбыўся ў сакавіку г. г. у Доме творчасці пісьменнікаў ў Караліщавічах к/Мінска. Прысутнічала на ім 22 маладых аўтараў.

Фота — І. Салавейчыка.

У бабулі Маланіі 10 праўнукаў

Бабуля Маланія Суліма з вёскі Хілімоны (Дубровскі павет) мае шмат не толькі ўнукаў, але і праўнукаў. Нядаўна адзін з яе ўнукаў, Аркадзь Суліма, прыехаў з Дубровы матацыклам паведаміць сваіх бацькоў, што ён ужо ад некалькіх дзён з'яўляецца бацькам — бо нарадзіўся сын, якога будзе называць Вячэславам, або, карацей кажучы Весям. З гэтай весткай зайшоў ён таксама да ўсімі паважанай бабулі Маланіі.

— Бабулю — я да вас з навасцю прыехаў — сказаў Аркадзь.

— А што, даражэнькі мой, — можа Бог даў Вам што-небудзь? — запытала.

— Адганулі бабуля — маеце яшчэ аднаго праўнука, такі прыгожанькі, галаслівы, вочы вялікія, валасы чорныя, носік такі невялікі...

Задаволены бацька весела расказваў пра свайго нованароджанага сына.

— Як-бы тут паглянуць яго, хацела-б абавязкова пабачыць! Як гэта зрабіць? — засумавала бабка. Пасля паўглядалася на матацыкл і на ўнука Аркадзя, і сказала настойлівым тонам.

— Кадзю (так называюць яго ў хаце) вязі мяне матацыклам! Я не буду баяцца!

І бабуля стала мацаваць свае старыя косці, падышла да матацыкла і стала сядаць на сядзэлка.

— Уключы, Кадзю, дай я паспрабую ці ўсяджу? — Аркадзь уключыў матор і бабка трымаючыся моцна за ўнука паехала па вуліцы ў Хілімонах.

— Ну як, даедзеце? — запытаў Аркадзь.

— Даеду, даеду. Можаш везці! — І паехала бабуля Маланія да Дубровы, пабачыць 10-ага праўнука. Едучы захапляліся ўнукавым матацыклам, на якім яна хутка асмелілася ехаць і ўжо не трымалася так моцна двума рукамі за Аркадзя, а толькі трохі прытрымлівалася за полы марынаркі.

Калі прыехалі дахаты і калі патрымала на руках маленькага праўнука, бабуля сказала:

— Кадзю, калі будзе ўсё добра, дык завязеш мяне абавязкова матацыклам наведаць 11-га і 12-га праўнука, якіх я ў хуткім часе чакаю!

М. Х.

ПЯТРУСЬ МАКАЛЬ.

КАЛЯІНЫ

Сінеюць дарожныя каляіны —

Зрабіла з іх восень сабе ручаіны.

Якія цяжары калёсы тут неслі,

Каб гэтыя каляіны накрэсліць?

Насенне,

Каб поле засеяць старанна?

Салдата,

Які задыхаўся ад раны?

Ці, можа, турыста,

Што ў жніва, у леты

Шукаў для свае закаханае кветак?

Калі ты ў люстэрка зірнеш і на твары

Убачыш дарожкі маршчынак сваіх,

Згадай да драбніцы, якія цяжары,

Якія турботы пакінулі іх.

Шляхам гісторыі 1)

Ятвягі на Падляшы

Мгр. В. Белаказовіч

Доўга землі ў наваколлі цяперашняга Бельска — Падляскага былі лясістыя, балоцістыя, цяжка праходныя. Каля тысячы гадоў таму назад глыбокі шум Падляскіх пушчаў перарываўся хвілінамі ваяўнічымі крыкамі, звера-падобнымі выццямі і скавытаннямі нападу дзікага і мужнага племяні ятвягаў. Гняздом ятвягаў была тэрыторыя цяперашніх гарадоў Элка, Сувалкаў, Аўгустова, Райгруда. Аднак-жа праз доўгі час яны былі фактычна панамі амаль усяго Падляша, у тым ліку і аколіц Бельска. Нават некаторы час іх сталіцай быў Драгічын над Бугам. Ятвягі славіліся адвагай і мужнасцю. Яны часта арганізавалі напады на кіеўскія, валынскія і мазурскія ўладанні, адкуль прыносілі з сабой вялікія здабычы. Аднак у барацьбе за сваё існаванне гэтае племя, сваякое прусам і літоўцам, не вытрымала пераможнай сілы рускіх і мазурскіх князёў. Яно было вымушана прыняць хрысціянства або адступіць у Літву.

Яшчэ сёння ў некалькіх месцах Падляша можна спаткаць сляды гэтага старажытнага племяні. Вельмі шкада, што так мала засталося помнікаў, і то амаль толькі археалагічных, аб гэтым племяні.

Да сённяшняга дня не ведаем калі і адкуль з'явіліся ятвягі, як называлі сябе, якая ў іх была мова, якім багам яны маліліся і якая ў іх жылах цякла кроў. Рускія хронікі ўспамянаюць ятвягаў яшчэ ў 1264 годзе, калі яны былі зусім разбіты і вынішчаны ў аколіцы Бельска. Некалькі разоў аб ятвягах пішуць польскія хронікі. І вось там зазначаецца, што ў 1243 годзе ятвягі і літоўцы памагаюць для мазавецкага князя Канрада ў яго нападзе супраць кракаўскага Балеслава Устыдлівага. У 1244 годзе мазавецкі князь Канрад разам з ятвягамі, літоўцамі і прусамі спустошыў Люблінскую зямлю, пры тым асабліва паветы Сецяхоўскі і Лукоўскі. Адначасова Свентопэлк Паморскі з натоўпам ятвягаў, літоўцаў і прусаў напаў на Куявы. У 1269 годзе літоўцы даведаўшыся, што паміж кіеўскім князям Земамыслам і яго шляхтай узніклі сваркі і варожасць, яны паклікалі на дапамогу ятвягаў і разам з імі напалі на Кіеўскую зямлю, нарабілі ўсялякага дабра, у тым ліку многа палоннікаў і цэлыя чароды быдла і алвялі дабычу ў Літву. Апошні раз польскія хронікі ўспамінаюць ятвягаў ў 1282 годзе. Тады яны разам з літоўцамі напалі на Люблінскую зямлю. Аднакжа тут іх сустрэла неспадзявана варожая сіла. Лешак Чорны адбіў напад і распачаў пагоню. Каля ракі Нараў узнікла бітва паміж Лешкам Чорным і ятвягамі, дзе апошнія былі зусім разбіты. Рэшткі ятвягаў або загінулі ў рачных пераправах, або малой часткай уцяклі да літоўскіх лясоў.

Так доўга маглі жыць у лясах ятвягі толькі дзякуючы таму, што як паміж польскімі так і паміж рускімі князямі адбывалася ўдзельная барацьба за ўладу, за першынства і гэтыя князі самі ахвотна выкарыстоўвалі ятвягаў, як бачылі мы вышэй, у барацьбе адзін супраць другога.

ХРЫСЦІЯНСТВА НА ПАДЛЯШЫ

Удзельная барацьба князёў не спрыяла таксама пашырэнню ўплыву хрысціянства на Падляшы. Такім чынам у поўночнай частцы Падляша вельмі паволі пашыралася хрысціянства. Яно сустракала многа перашкод. Пашырэнне хрысціянства ў Заходняй Беларусі, у тым ліку і ў поўночнай частцы Падляша, праходзіла вельмі марудна не толькі таму, што там жылі ятвягі, а таксама таму, што гэтыя землі знаходзіліся далёка ад такіх культурных цэнтраў, як Кіеў, Вільна і Кракаў. У гэтых княствах, у сувязі з удзельнай барацьбой, не было моцнай мясцовай улады. Поўночнае Падляша прымыкала да так званай Чорнай Русі, якая складалася з заходніх беларускіх земляў. Сама назва Падляша гаворыць ужо аб тым, што гэта была зямля, якая ляжала каля ляхаў, (г. зн. палякаў), і якая размяжоўвала граніцу паміж мазурскімі і рускімі ўладаннямі.

Некаторыя гісторыкі тлумачаць, што тэрмін «Чорная Русь» абазначае, згодна з царкоўнай тэрміналогіяй — няхрышчаны край. Тэрмінам «чорны» хрысціяне называлі язычнікаў, якіх яны лічылі цёмнымі, непрасвечанымі ў пазнанні вялікай навукі і праўды Хрыста. Тыя землі, якія супрацьпастаўляліся «Чорнай Русі», называліся «Белай Руссю», што абазначала — прасвечаны край. Пазней гэтая назва замацавалася канчаткова за беларускім народам і беларускімі землямі. Аднак з цягам часу хрысціянства распаўсюджваецца і ўмацоўваецца ва ўсім Падляшы.

(Працяг у наступным нумары).

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

© PDF: Kamunikat.org 2022
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

Хто дазволіў марнаваць дзяржаўнае дабро?

Ужо такая мая натура — не магу абыякава прайсці, калі бачу, што нешта марнуецца.

Зрэшты кожны з нас абураецца, калі ўбачыць нейкае марнатраўства. А сустракаем яго, нажаль, вельмі часта і вельмі многа.

За знішчэнне пераважна падаюць аб'ектыўныя прычыны, што, напрыклад, не хапае работнікаў, што сёння ўсе служачыя і няма каму рабіць...

І так, напрыклад: больш 30 вагонаў дрэва гніе на балотністым беразе ракі Нарвы ля вёскі Бандары, Беластоцкага павета. Дакладна — 769 кубаметраў спілавана ў месяцы студзені г. г., якое трэба было сплавіць ракою ў Страблю, у тартак.

Але пакуль Раён дзяржаўных лясоў у Беластоку дамовіўся з жыхарамі навакольных вёсак, каб збіць дрэва ў плыты і пакуль яны яго прыгатовілі да сплаву вада ў Нарве апала і дрэва засталося ў балоце. Збіць плыты каштавала 9 228 зл. Штомесяц, ад новага года Раён плаціць старажу 500 зл., змарнавана 200 кг цвікоў і стольскі сама дроту.

Цяпер хочуць гэтае дрэва нанава разбіць з плытоў і трактарам давезці ў тартак, зноў будзе гэта ра... каштаваць каля 9.000 зл.

Сялянам вельмі цяжка атрымаць прыдзел на некалькі метраў дошак. Таму яны не згодны, каб толькі дрэва, якое цяпер дарожшае ад збожжа гніло ў балоце.

Або такі выпадак у Страблі.

22.VI. г. г. ГС у Вышках атрымала 21 тон вапна. Ужо другі месяц вапна ляжыць пад голым небам, а магазінер Уладзіслаў Онопа думае, як-бы яго перавезці ў магазін.

...ГС у Вышках атрымай 21 тон вапна. Фото — І. Р.

— Ці далёка гэты магазін? — спытаеце. Я памераў адлегласць — роўна 100 крокаў. Колькі разоў на працягу гэтых двух месяцаў падаў дождж, якога так баіцца вапна? Але не думаюць пра гэта ані магазінер Онопа, ані старшыня ГС Янка Хаміцкі. Зрэшты, як расказваюць людзі, яны таксама мокнуць у... гарэлцы. Ніхто не можа сказаць, што не хапае работнікаў — яны будуць. Але трэба знайсці і за работу заплаціць.

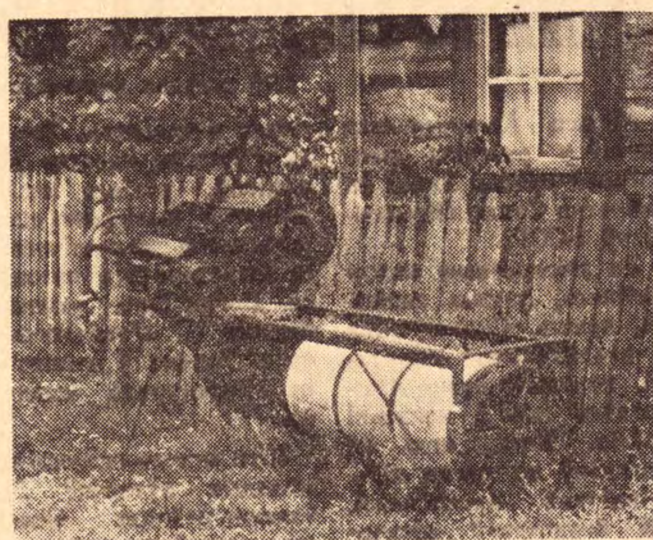
Каля магазіна ГС стаіць трыер — машына да чышчэння і сартавання збожжа Іржавее пад голым небам, хаця побач ёсць страха, пад якой машыну можна схаваць.

І зноў, трэба толькі хацець, трэба толькі задбаць.

Эх — думаю сабе — каб гэтае вапна было ўласнасцю, скажам, магазынера ГС Онопа, ці старшыні ГС Хаміцкага?

Эх, каб тое дрэва было ўласнасцю дырэктара Раёна дзяржаўных лясоў, як яны ўсё гэтае ў пору прыбралі-б. І ночы не даспалі-б, а зрабілі б..

І. ВЕРАС

Трыер стаіць і думае, калі магазынер з ГС у Страблі яго схавае, каб не іржавей?

Фото — І. Р.

Пад грамадскую кантролю

Багатае прадпрыемства

За ачыстку машын у дзяржаўных сушыльнях крэйлавага прадпрыемства ў Мельніку і Семятычах — «Спулдзельня Працы» у Беластоку выпісала рахункі на суму 6.206 злоты.

Пры ачыстцы гэтых сушыльняў двух камінароў працавала 12 гадзін, што ў пералічэнні складае 24 рабочагадзін.

З гэтага выходзіць, што за кожную гадзіну працы камінара плацілася 258 злоты.

Якраз у 100 разоў больш ад заробку рабочага на дзённай аплаце. Заробак выдатнага спецыяліста згодна з абавязваючымі максімальнымі дзяржаўнымі стаўкамі даходзіць да 22 зл. 50 гр. за 1 гадзіну эфектыўнай прыцы. (напрыклад — галоўны праектант па будаўніцтве шахтаў).

Рахункі цудатворцаў» камінароў не былі прыняты, бо разам з грашовай накідкай для «Спулдзельні Працы» трэба было заплаціць 480 злоты.

Усё-ж такі схітрылі: пачакаўшы 15 месяцаў гэтыя-ж самыя рахункі Мельніцкае Прадпрыемства прамысловасці будаўнічых матэрыялаў поўнасцю ўрэгулявала іх на суму 6.206 злоты. У гэтым выпадку хітруны-камінары знайшлі добрых паплечнікаў у Мельніцкім Прадпрыемстве, якія вінаваты ў змяншэнні даходаў гэтага дзяржаўнага прадпрыемства на суму найменш 5.000 злоты.

ЯРАСЛАЎ СТРЫХАР

Слыніць самаволю

Пагляньце на здымак! Ён гаворыць сам за сябе. У гэтай «хаце» жыве Янка Бароўскі з жонкай і двюма малымі дзяцьмі. Не павязло яму ў ПГР Высоке, Элцкага павета, дзе працаваў праз 8 год.

Так ці інакш вярнуўся ён да свайго Міхалова і заняў гэтую «хату», а сам працуе дарожнікам на шасе. Не ведаю хто быў-бы адважны даўжэй прабываць у гэтакім будынку.

Мала таго, Прэзідыум ГРН прыдзяліла яшчэ аднаго кватэранта, у асобе 90-цігадовай хворай бабулькі Гаралеўскай. На якую хваробу Гаралеўская была хворая, Бароўскі не ведае, толькі пасля таго як пайшла яна да шпіталя, прыйшла камісія і рабіла дэзінфекцыю.

Бароўскі мог-бы жыць у нававыбудаваным памяшкальным будынку. Але... будынак гэты самавольна занялі ў ночы, так званыя «дзікія кватэранты».

— Ну добра — скажаце, — а што на гэта Грамадская рада нарадовая, дык яна-ж з'яўляецца гаспадаром горада? І старшыня ГРН, Паўлячык таксама атрымаў прыдзел, памяшканне ў новым будынку. Але яго выкінулі. Не верыце?... Усе рэчы павыкідалі вокнамі, а на самага, Васіль Люты кінуўся з сякерай і прагнаў. А хто гэтыя людзі, што так сама...ьна занялі дом?

(Працяг на стар. 7)

У гасцях

Аднаго разу мой знаёмы з-пад Гродна, папрасіў мяне ў госці. От, папросту адведаць. Я абяцаў што прыйду.

Вось прыйшла і ўмоўная нядзеля, я ўбраўся як найляпей і каля поўдня паехаў у Варшаву да сваіх родзічаў, панства «М».

Адшукаўшы ўказаную кватэру, я застукаў у дзверы. Хутка пачуліся цяжкія крокі, у дзвярах заляскацела засаўка, дзверы адчыняюцца насцеж, і ў дзвярах стаіць усміхаючыся Антон.

— Аа, калі ласка, просім далей!

Антон прывітаўся са мною, стаў памагаць скідаць мне паліто. У гэтым часе выйшла з пакою прыгожая жанчына, твар яе была вясёлая і спакойная, а вялікія чорныя вочы ўткнулі на мяне.

— Броначка! гэта наш родзіч з Навагрудка, запазнайцеся — сказаў Антон.

— Вельмі мне прыемна пазнаць родзіча з Навагрудка, — сказала пані «М», падаючы мне руку.

— Калі ласка, пазвольце, і ўзяўшы мяне пад руку павяла ў пакой. За намі ішоў Антон. У ясным, невялікім пакоі пры стале сядзеў сярэдняга веку мужчына.

— Калі ласка, пазнаёмцеся!

Пані «М» запазнала мяне незнаёмаму.

— Гэта таксама наш родзіч з Ліды, — сказаў Антон з уклонам указваючы рукою на госця.

Мы сціскаючы адзін аднаму руку глядзелі сабе ў вочы і пры гэтым выменілі свае прозвішчы.

— Прошэ сядаць — сказаў Антон, указваючы мне крэсла, — а ты Броначка падай што-небудзь перакусіць.

— Які ты скоры, — засмяялася пані «М», — няхай госці разгледзяцца, дый і я больш асвоюся з родзічамі.

— Але-ж вы не рабіце сабе клопату, — сказаў Галубовіч, — мы выгаладаць яшчэ не паспелі.

Пры гэтым усе мы пачалі смяяцца вясёлым смехам.

— Калі ласка, закурэце госці!

Антон па калеі пачаў частаваць папяросамі У гэтым часе пачулася пуканне ў дзверы. Ого, яшчэ ідуць госці. Панства «М» выйшлі спатыкаць новых гасцей. Не прайшло пару мінут, як панства «М» запазнавалі нас з старшаю сіваю жанчынаю і старэнькім з сіваю барадою мужчынаю. Як аказалася, што панства «А» таксама родзічы з-пад Слоніма.

Пані «А» так добра гаворыць па-руску, лепш як па-польску і вельмі размоўная. Тэмы ішлі розныя, то польскаю мовою, то рускаю і нават не агледзеліся як гаспадыня заставіла стол закускамі і гарэлкаю, а гаспадар нават і кілішкі паналіваў. Калі ўсё было на сваё месца пастаўлена, пані «М» ветліва папрасіла каб па адным выпіць.

— Калі так, то вып'ем за здароўе госполажы — запрапанаваў пан «А». Усе госці пацвярдзілі згоду і ўсе разам перахілілі кілішкі. І гэтак па калеі перахілялі то за «здрове госполажы» то за «здрове госці» аж усе пачуліся някепска падпітымі.

Я сядзеў насупраць Галубовіча і таму мы адзін аднаго маглі добра бачыць. Вялікім было маё зацікаўленне, як у Галубовіча са сподняе кішэні марынаркі паказалася складзеная газета, на якой была зялёная абводка, я так і падумаў чы гэта часам не будзе «Ніва». Калі так, то ты брат добры беларус, падумаў я сабе, калі ты нават у госці з «Нівою» ходзіш. Як аказалася, то я не памыліўся, гэта сапраўды была «Ніва». Тым часам госці з'ехалі на тэму «Крэсаў». Антон зачаў прыкідаць па слову беларускім. Пані «А» таксама давай яму памагаць па-беларуску, а заразам і крытыкаваць беларускую мову. Але Антон на гэта не зважаў і трымаючы ў руцэ поўны кілішак, узнёс руку ўверх дый чыста па-беларуску зачаў:

— Дарагія госці, я вельмі рад вас гасціць у сябе, як сваіх дарагіх родзічаў і да вас гаварыць сваёю моваю.

— Даў-бы ты ўжо спокуй з сваёю моваю, — запярэчыла яму жонка, — беларусы самі саромяцца гаварыць па-беларуску, а ты-ж не беларус, ты-ж не праваслаўны.

Антон троха змяцежыўся, спусціў вочы ўніз і спакойным тонам зачаў: — Сярод беларусаў многа ёсць такіх, што саромяцца свае мовы, хто мае здаровы розум, сароміцца не будзе.

Пані «А» усміхаючыся паблажліва і пазіраючы то на мяне, то на Галубовіча, спакойным голасам зачала:

— Даруйце мне панства, мне таксама прыходзілася не раз падумаць, чаму беларусы самі свае мовы саромяцца? Я не маю на думцы, каб крытыкаваць беларусаў, ці іх мову, мне кажацца кожны народ мае сваю мову і ёю, паслугоўваецца, рускія маюць сваю мову, палякі сваю, немцы сваю і г. д. Я напрыклад расіянка нарадзілася ў Петраградзе і мне кажацца, што руская мова найхарошшая і думаю, што таксама скажа і паляк, што для яго найхарашэйшая мова польская Не магу толькі зразумець чаму беларусы — як самі з сабою, то гавораць па-беларуску, разумеецца ў сваёй сям'і, але як спатыкаюцца з кім-небудзь дальшым, больш чужым, то тады ўжо зачынаюць «ламацца». Мне асабліва засталася ў памяці адна пэўная сям'я на Слонімшчыне. Ты старушак помніш Чабоцькаў з Галынкі і іх сына Косціка? — павярнуўшыся да мужа, пешчатліва спыталася пані «А». Пан «А» на знак згоды, кіўнуў сіваю бародкаю і пры гэтым засмяяўся.

— І вось прошэ панства, я любіла гэтых людзей, яны былі добрыя суседзі, такія шчырыя, праўдамоўныя і працавітыя, часта да нас прыходзілі на работу, гаварылі яны па беларуску «Мая панячка, мая саколачка». Таксама і іх сын Косцік, быў высокі, зграбны, добра збудаваны, і сваім выглядам змахваў на разумнага мужчыну, больш гаварыў па-беларуску, але яны самі ў сваёй сям'і то толькі гаварылі па-беларуску. І вось яму прыйшла павестка да войска. Узялі яго ў кавалерыю ў Несвіж. Прайшло пару месяцаў, ён прыслаў сваім бацькам пісьмо. Старая маці, з радасці, што сын прыслаў пісьмо, прыбегла з гэтым пісьмом да нас. І так як заўсёды... «А мая панячка, мая галубачка, Косцік прыслаў пісьмо!».

© PDF: Kamunikat.org 2022
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

© PDF: Kamunikat.org 2022
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

Я памру — але песні мае будуць жыць!

Беларуская народная песня. Сумная, чуллівая, вясёлая, бодрая, а некалі прывольная. Але заўсёды «хапаючая за сэрца». У ёй знойдзем зімовыя марозныя ночы, імглістасць асенняй раніцы, спякоту летняга дня і духмяныя, поўныя салаўёў маёвыя вечары...

Хто ўкладаў словы, хто дабіраў мелодыю. Не ведаем.

«Па народнай песні — пазнаем народ» — гаворыць прыказка. І праўда. Уся душа народа паказваецца ў народнай песні. Як-жа тады не сцерагчы нам гэтага вялікага народнага скарбу. Старыя народныя песні спяваюць людзі пераважна пажылыя, старэнькія. Маладыя іх не хочуць спяваць.

Тады вельмі добра сталася, што студэнты беларускай філалогіі заняліся гэтай справай і гэтакім чынам спісана больш 150 арыгінальных народных беларускіх песняў.

Пачаткова ў Гарадку кабеты не хацелі спяваць.

— Ці-ж вы будзеце запісваць такія песні, якіх цяпер ўжо ніхто не спявае? Цяпер толькі новых «модных» — сказала Надзя Гайдук, Вольга Сергейчук і Стэфанія Кахановіч. Цяжка ім было ўверыць, што нам асабліва пра такія песні ходзіць.

Інакш да гэтай справы падыйшла Антаніна Бурачэўская. Яна вельмі ахвотна згадзілася.

— Чаму-ж не, заспяваю. Я памру — але песні мае будуць жыць — сказала і доўга спявала розныя старынныя песні. Вось гэтыя яе словы, асталіся ў памяці. Старыя людзі памруць, а нам трэба, каб іх песні, іх казкі і прыказкі асталіся жывымі, каб пераходзілі з пакалення ў пакаленне, каб яны не загінулі.

Пры кожнай спасобнасці, пры кожнай гутарцы з старэйшымі людзьмі нам трэба аб гэтым памятаць і сустрэчу з імі выкарыстаць так, каб народная песня жыла.

Р.

Надзя Гайдук, Вольга Сяргеюк і Стэфанія Кахановіч з Гарадка перад магнітафонам спяваюць старыя народныя песні. Фото — І. Р.

Грохат касы

Жні мая ты сяміручка,
Жні, касі, ў пракос кладзі
Эх, ты жытца і пшанічка,
Бліжай - жа ка мне хадзі.

Вельмі радасны я, міла,
У руках маіх ёсць сіла.
Я махаю табой шпарка —
Жні, касі мая жняярка.

Жыта буйна, добры колас,
За снапом снапок кладзецца
Ураджай, крычу я ў голас,
Бо на полі недзе дзецца.

Хлеба многа, хлеба хваця.
Ох! як весела ў хаце.
Хлеб дзяржаве, хлеб у горад,
Не загляне ў вочы голад!

А. ХЛЯБІЧ
Валілы
Беластоцкі павет

Аб пісьменніках Беластока

«Пісьменніцкая арганізацыя горада Беластока жыве поўнакроўным творчым жыццём».—Эгэ, — скажаце — за далёка шыбанулі вы ў будучыню, аб пісьменніках у Беластоку ні чуваць і не відаць і намёка нават няма.

А мы проста заглянулі ў мінулае. Гэтую інфармацыю нашлі мы на літаратурнай старонцы «Вольнай працы» за 11 сакавіка 1941 г., якая выдавалася ў Беластоку.

Якая-ж гэта арганізацыя была, якіх гуртавала пісьменнікаў? Чытаем: «Цяпер М. Танк працуе над аднаўленнем і пераробкай тэкста паэмы (рэч ідзе аб «Нарачы», скалечанай цэнзурай). Побач з работай над паэмай М. Танк паспяхова працуе над новымі вершамі Над новымі вершамі працуе таксама Філіп Пестрак».

Лепшай рэкамендацыі для беластоцкай пісьменніцкай арганізацыі не трэба. Апрача гэтых агульнавядомых паэтаў у Беластоку гуртавалася значная частка яўрэйскіх пісьменнікаў. Вось, што аб іх піша «Вольная праца».: «За апошні час маскоўскім дзяржаўным выдавецтвам «Дэр Эмес» выпушчан рад кніг беластоцкіх пісьменнікаў і паэтаў: першая частка рамана «Ля рэк Мазоўя» Бурштына, зборнік апавяданняў Міцмахера, зборнік вершаў Гелера, Эмёта, Кнапгайса, Янасовіча. У бліжэйшы час выходзяць з друку новыя кнігі Катаноўскага, Берлінскага і Рубінштэйна».

Аб творчым жыцці пісьменніцкай арганізацыі Беластока чытаем: «У плане работы Беластоцкага дома пісьменнікаў — абмеркаванне ўсіх вышаўшых з друку кніг пісьменнікаў Беластока, а таксама творчыя вечары Танка, Пестрака, польскай совецкай літаратуры і інш.».

Далей даведваемся, што «даклад аб творчых выніках у галіне прозы і польскай совецкай літаратуры» рыхтаваў крытык Б. Марк, «а ў галіне паэзіі — намеснік старшыні бюро беластоцкага аддзялення Саюза совецкіх пісьменнікаў Д. Сфард».

Колькі налічвала пісьменніцкая арганізацыя з інфармацыі «Вольнай працы» не відна, але газета піша, што ў гуртку па вывучэнню «Каротката курса гісторыі ВКП(б)» займалася 24 пісьменнікаў.

Як на сучаснае становішча, цыфра астранамічная.

В.

Ліст у рэдакцыю

Што мне рабіць?

Дарагая «Ніва»! Звяртаюся да цябе, як да найлепшага прыяцеля і прашу парадзіць мне, што маю рабіць у такім выпадку?

Маю 20 год і паходжу з беднай сям'і. Закахалася я ў прыгожым хлопцу, які завецца Валодзя. Мы ўжо дамовіліся з ім ажаніцца.

Калі звярнуўся мой хлопец да маіх бацькоў, каб мяне аддалі за яго замуж — бацькі не схацелі. Кажуць яны — аддалі-б мяне за яго, каб ён меў які-небудзь маёнтак (дом, зямлю і г. д.). Нажаль, ён нічога не мае апрача сваіх рук. Працуе майстрам у фабрыцы, зарабляе каля 2.000 зл. у месяц.

Парадзьце мне, ці я мушу бацькоў слухацца і кідаць так дарагога мне чалавека. Я так яго кахаю.

ЗІНА К.
Кашалін

АД РЭДАКЦЫІ: Паважаная Зіначка! Радзім Табе яшчэ раз спакойна пагутарыць са сваімі бацькамі. Скажы ім, што маёнтак у жыцці, то гэта яшчэ не ўсё патрэбнае да шчасця чалавека. Каб маглі Вы добра, прыкладна жыць, трэба кахаць адно другога, разумецца паміж сабою.

Калі Ты яго напраўду кахаеш, а ён Цябе, дык пачакай з замужам. Старайся каб Твой хлопец часцей заходзіў да Вашага дома. Калі бацькі добра пазнаюць твайго каханага, то думаем, што не схочуць, каб Ты без іх дазволу выходзіла замуж. Бацькі добра ведаюць, што Ты ўжо дарослая і сама можаш распараджацца сабой.

Кожнаму бацьку і матцы залежыць на тым, каб дзеці іх маглі будаваць сваё сямейнае шчасце на моцных фундаментах.

Мы думаем, што калі твой хлапец працавіты — будзе Вам добра жыць. Жадаем усяго добрага.

— Ну як-жа яму там у войску жывецца? — з зацікаўленнем пытаюся.

— А вось панячка, пачытайце, — пры гэтым выняла з-за пазухі капэрту і падала мне.

Пісьмо гэтае наогул не было кепска напісана, таксама і характар пісання не брыдкі, але маю ўвагу абернула, што іншае, яно зачыналася ад слоў: «Дарагая Мамаша и Папаша! Вам шлёт прывет ваш Костя из войска, вы мамаша й ты папаша, аба мне не скучайте і г. д.» Я прачытала пісьмо да канца, было яно напісана мешана, парускy, і па-беларуску.

— Ну што-ж, — кажу я, — на Коляды прыедзе ў госці, от-жа будзе радасці ў Чабоцькаў.

—Аа, мая панячка, я кожды дзень па ім плачу.

Надыходзілі і Коляды, рана на Вігілію прыйшла да нас Чабоцьчыха і з радасцю зачала гаварыць: — А мая-ж панячка, сёння над раніцай прыехаў наш Косцік у госці.

— Ну а як-жа ён выглядае? — пытаю.

— Добра панячка, такі чысты, харошае адзенне, а шабля дык блішчыць, як люстра, да ботаў папрывязваныя такія вілачкі, як ідзе, то яны дзвіняць.

— А што-ж ён кажа, ці добра яму там у войску? — пытаю.

— А мая панячка — кажа яна, — ды я-ж нічога не разумею, ён гаворыць да нас па-польску, а па-нашаму зусім забыўся.

Каля стала ўсе выбухлі смехам. Антон спусціў уніз вочы, твар яго троха пачырванела, быццам засароміўся, мала лепш выглядаў і я з Галубовічам.

— З гэтых беларусаў, то напраўду можна бокі рваць са смеху — адазвалася пані «М». — Я помню як у нас на Гродзеншчыне, напрыклад, малады кабалер ці паненка, як у сябе ў дома з сваімі бацькамі, то гавораць па-беларуску, як пойдуць на забаву, або як прыедзе які-небудзь чужы кавалер, то ўжо тады ані слова па-беларуску, быццам сапраўды саромяцца свае мовы.

— А як-жа Броначка было ў нас, каталікаў? — спытаў Антон, абарочваючыся да жонкі. — Мы таксама, як у сябе ў дома, то гаварылі па-беларуску, але як спатыкаліся дзе-небудзь на забаве ці ў касцелі на адпусце, то тады ўжо гаварылі па-польску, хоць які там быў разгавор, от, перакручвалі з беларускага на польскі. Я помню як пасля тамтае вайны, як устанавілася на крэсах польская ўлада і мы першы раз пашлі ў польскую школу. Настаўнік наш быў з цэнтральнае Польшчы, ні «ц» ні «б» ані па-руску, ані па-беларуску, а мы ўсе таксама па-польску ні «ц» ні «б». Зачаў да нас ён гаварыць, а мы ўсе са смеху аж на лаўкі кладземся. Што ён не скажа, то для нас усё было смешна. І можаце сабе панство выабразіць — цягнуў далей Антон, — што таго дня ён нас патрымаў 2 гадзіны і папускаў дадому, а сам узяўшы фурманку паехаў у Гродна на скаргу. Пасля гэтага ў нас выбралі старшага чалавека, які разумеў польскую мову, хоць не зусім добра, але ў нашай школе за тлумача мог быць і гэтак з тлумачом мы прамучыліся да канца года. На другі год нам прыслалі настаўніцу з Новагрудка, яна ўмела па-руску і па-беларуску, з яе ўжо мы не смяяліся, а нават любілі яе. А потым праз некалькі гадоў мяне забралі да войска ў Плоцк, то я ўжо пісаў да мае маткі лісты па-польску, хоць мая матка гаварыць па-польску не ўмела, яна нават з ксяндзом пры споведзі гаварыла па-беларуску.

— Але мы, мой каханы, забаўляем гасцей размовaю, а водка ветрае.

— Гэта праўда, мы адыйшлі ад квэстыі фармальнай, — сказаў Антон, наліваючы ў кілішкі. — Вып'ем прошэ панства, што было, то прайшло, трэба думаць, што будзе заўтра.

Выпіўшы па кілішку, госці прыняліся да ежы, кожды сабе нешта думаў, як-бы шукалі ў думках слоў, каб распачаць другую тэму. Толькі гадзіннік вісячы на сцяне прадаўжаў адзін і той сам тэмат, выбіваючы мінуты і гадзіны, стрэлкі выраўноўваліся ўказваючы дзесятую гадзіну. Спакой перарваў пан «А» і чыста рускім языком пачаў гаварыць:

— Я асабіста, хоць нарадзіўся на Беларусі, але беларускаю моваю не паслугоўваўся. Так сказаць, што яе і не люблю. Найпрыгажэйшы, то рускі язык, ім усе разумныя людзі на Беларусі гавораць, напрыклад інтэлігенцыя, свяшчэннікі і г. д.

— Гэта праўда, кажу я, што рускі язык харошы, больш багаты ад беларускага, больш развіты і ім не толькі гаворыць інтэлігенцыя, але і цэлы рускі народ.

— Я не знаю, — цягнуў я далей, — ці беларуская мова хароша, ці брыдка, але калі паслухаць праз радыё мовы другіх славянскіх народаў, напрыклад Югаславіі, Балгарыі, Чэхаў ці Украінцаў і параўнаць беларускую мову, то мне кажацца, што беларуская нічым ад іх не горшая.

— Так нават калі-б параўнаць беларускую мову з польскаю — адазваўся Галубовіч. — Бясспрэчна, што польская мова не брыдка, але мова літаратурная, на якой пішуцца кнігі, гавораць па радыё, ва ўжэндах і г. д. Але адыдзеце вы хоць дзесяць кілометраў ад Варшавы, без розніцы ў які бок не пашлі-б— і паслухайце, як там гаворыць польскае сялянства, тады вы пераканаецеся, што беларуская мова не горшая ад польскай.

— Так, польскую вясковую мову, з трудам разумеюць нават самі варшавякі, — зачала пані «А». — Я летам была на летніску, каля Груйца, то наслухалася як яны гавораць. З пачатку мала што разумела.

— І вось як бачыце, дарагія родзічы, — сказаў Антон, трымаючы ўжо карафку і наліваючы кілішкі — ані беларускі народ, ані яго мова не з'яўляецца нічым горшым у свеце ад усіх народаў. Вып'ем дарагія за светлаую будучыню беларускага народа і яго гэтае спеўнае мовы. Няхай жыве і развіваецца беларуская мова.

На гэтым закончылася тэма, а за тэмаю дабягала канца і гасціннасць. Мы, госці ветліва дзякавалі гаспадарам за гасціннасць, а пры гэтым дзякавалі і самі сабе за міла праведзены час. Панство «М» наўзаем дзякавалі гасцям.

Позным вечарам кожны з нас спяшаў у кірунку свайго дома.

АНДРЭЙ МАЛІНІЧ.

© PDF: Kamunikat.org 2022
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

© PDF: Kamunikat.org 2022
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

УСПАМІНЫ З ФЕСТЫВАЛЮ

(ад нашага дэлегата)

Кожнаму, хто мяне спытае: — што мне найбольш спадабалася ў Маскве? — адкажу: савецкія людзі. Такіх сардэчных, непасрэдных, гасцінных людзей я яшчэ ніколі і нідзе не сустракаў. Гэтыя людзі гатовыя падзяліцца з чалавекам апошнім — калі зайдзе патрэба. Да дэлегатаў на Фестываль сардэчнасць совецкіх людзей адчувалася на кожным кроку. Калі нехта з дэлегатаў спытаўся каго-небудзь на вуліцы, у якім напрамку яму трэба пайсці, каб дабрацца да патрэбнага месца — яму не толькі паказалі напрамак, а давялі ці давязлі яго да пункта прызначэння. Людзі, з якімі мы пазнаёміліся на вуліцы, ставаліся адразу нашымі сардэчнымі сябрамі, а калі прышлося развітацца расставаліся з імі, як з роднымі братамі ці сёстрамі.

Як сустрэла Масква дэлегатаў на Фестываль, няхай паслужаць наступныя лічбовыя даныя. Дзевяць мільёнаў кветак — сімвалу дружбы — зрэзана на букеты для дэлегатаў. Больш 200 пляцаў, вуліц, мастоў, сквераў і бульвараў Масквы было святочна ілюмінавана ў часе Фестывалю. Для святочнага асвятлення было запалена больш мільёна электрычных лямп і тры тысячы пражэктараў. Ніхто не злічыць якую колькасць рознакаляровых ракет выстралена ў неба ў памятныя дні прыгожага свята моладзі.

Насельніцтва Масквы за сваю вялікую працу ў падрыхтоўцы да Фестывалю, атрымала ўзнагароду. Дэлегаты адплацілі масквічам за іх сардэчную гасціннасць сваімі прыгожымі нацыянальнымі праграмамі. Статыстыкі падсумавалі, што чалавеку, які хацеў бы пабываць на ўсіх фестывальных мерапрыемствах, трэба на гэта 70 год. Каля 350 розных канцэртаў адбывалася ў суткі ў Маскве ў часе Фестывалю. 1.800 маладых артыстаў прымала ўдзел у мастацкіх фестывальных конкурсах. Апрача таго адбываліся цікавыя спартыўныя гульні, сустрэчы моладзі розных краін, прафесіянальныя міжнародныя дыскусіі, конкурсы, мастацкія выстаўкі і іншыя фестывальныя мерапрыемствы.

Масквічы і дэлегаты ўбачылі ў часе Фестывалю 59 фільмаў з 22 краін, міжнародную мастацкую выстаўку, міжнародную выстаўку мастацкай фатаграфікі, багатую філатэлістычную выстаўку з 200 калекцыямі з 37 краін. Адбылося 23 прафесіянальных сустрэч, сустрэча з моладдзю каланіяльных краін, сустрэча прадстаўнікоў моладзі Афрыкі і Азіі, краін Арабскага Усходу.

У 12 гадавіну трагедыі Хірасімы на Манежнай плошчы ў Маскве адбылася вялікая маніфестацыя пад лозунгам: — Ніколі больш атамнай вайны, ніколі больш знішэння! 500 тысяч удзельнікаў гэтай маніфестацыі далі тут слова ўсімі сіламі бараніць міру.

Удзельнікамі Фестывалю пасаджаны Парк Дружбы. Магчыма, што калісьці ў будучыні хтось з дэлегатаў будзе адпачываць у цяню дрэў, якія пасадзіў сваімі рукамі.

15 тысяч маладых дзяўчат і хлапцоў танцавалі на балю ў Крэмлю. Старыя муры Крэмля напоўніліся песнямі, музыкай і смехам моладзі.

На Маскоўскім Фестывалю
Мы ўсе пасябравалі
Наша дружба вечная

— чуліся ўсюды словы карнавальнай песні.

Гэта толькі найважнейшыя пункты багатай фестывальнай праграмы, якая прычынілася да таго, каб моладзь усяго свету бліжэй пазнаёмілася, пасябравала, навучылася дацэньваць і бараніць міру. Вось таму сярод дэлегатаў не было такога, які-б не пасябраваў з кім-небудзь на Маскоўскім Фестывалю. Найбольш спрыючымі ў умацоўванні сяброўскай дружбы, аказаліся сустрэчы паміж рознымі дэлегацыямі.

У маёй памяці і сэрцы застанецца назаўсёды незабыўная сустрэча з моладдзю Совецкай Беларусі.

Дэлегаты Польшчы два разы спатыкаліся на Фестывалю са сваімі беларускімі суседзямі. Першая гарачая сустрэча маладых прадстаўнікоў Польшчы з прадстаўнікамі Совецкай Беларусі адбылася ў Маскоўскім хіміка - тэхналагічным інстытуце імя Д. Мендэлеева. Многія польскія дэлегаты знайшлі тут сардэчных сяброў і атрымалі ад іх падарункі. Другая сустрэча адбылася ў Тымеразеўскай Акадэміі — сядзіба беларускай дэлегацыі ў часе Фестывалю. Моладзь Беларусі польскім суседзям падарыла тэлевізар.

А ўжо напэўна не з меньш гарачым прывітаннем, як у Маскве сустрэліся польскія дэлегаты на Фестываль у сталіцы Совецкай Беларусі — Мінску. У вялікай групе ўдзельнікаў Фестывалю з розных краін прыехала ў Мінск раніцай, 13 жніўня 150 дэлегатаў Польшчы, якія затрымаліся тут на адзін дзень вяртаючыся з Фестывалю. Дэлегаты Польшчы вельмі ўдзячны беларускай моладзі за запрашэнне і стварэнне магчымасцей пазнаёміцца з іх прыгожай сталіцай Як-жа не захапляцца так прыгожым новым горадам, які ўжо залечыў усе свае ваенныя раны.

Як-жа не захапляцца слаўнымі людзьмі, якія паднялі на сваіх плячах, сваімі працавітымі рукамі дарагую сталіцу.

Маладыя немцы, якія разам з палякамі любаваліся гэтым новым горадам, напэўна зробяць усё, каб ніхто не здолеў піхнуць іх самых, іх братоў і бацькоў да вайны супроць іншых народаў; каб ніхто не змог змусіць іх ператварыць у папялішча гарады і сёлы сваіх суседзяў.

Апошнія хвіліны пабыўкі ў Мінску прайшлі за супольным сталом, дзе моладзь з розных краін падняла тост за трывалы мір, за вечную дружбу між народамі. Пакідаючы совецкую зямлю не адзін з дэлегатаў задумаўся над тым, ці прыдзецца яшчэ калі-небудзь сюды прыехаць, ці ўдасца сустрэцца з сардэчнымі, гасціннымі совецкімі людзьмі. Думаю, што людзі, якія служаць адной справе — справе ўмацоўвання міру і шчаслівай будучыні ўсіх народаў сустрэнуцца ў сваім жыцці не раз таму, што шлях, на якім яны ідуць наперад з'яўляецца супольным. Таму развітваючыся з совецкай зямлёй хочацца сказаць: да новай сустрэчы дарагія сябры.

ВІКТАР ШВЕД.

Сухі лёд

Прадпрыемства гарэлачных вырабаў у Жырардове з пабочнага прадукту — двухвокісу вугляроду (CO_2), які атрымоўваецца падчас ферментацыйнага працэсу — выробляе сухі лёд. Сухі лёд знаходзіць шырокае выкарыстанне ў спажывецкай прамысловасці, у медыцыне пры перахоўванні прышчэпак, крыві і г. д. Прадпрыемства выробляе ў суткі каля 7—8 тон сухога лёду.

На здымку: Юзэф Ядлоўскі за ўкладкай сухога лёду.

ЦАФ — фото — Пенькоўскі

Парады гаспадарам

Апрацоўка іржышча

Апрацоўка іржышча зараз пасля жніва адыгрывае вялікую ролю, таму, што знішчае дзярно, запасіць у глебе вільгаць і знішчае насенне і карэнні зельска, а таксама некаторыя шкоднікі. Глыбіня арання іржышча залежыць ад таго, якое зелле расце на полі.

Калі расце насеннае зелле — арэм плытка — 5—6 см — і пасля барануем. Калі глеба цяжкая і сухая, тады паўстаюць брылы зямлі, якіх барана не разаб'е. У такім выпадку трэба перш пусціць крышачы вал або вал - кальчатку, а потым барану. Пасля баранавання пакідаем поле, каб узышло зелле, а таксама, каб напоўніла слой глебы вада прасякаючая (капілярная). На ўзараным іржышчы ўтвараецца тонкі слой пульхнай глебы, які недапускае да выпароўвання вады, вільгаці. Калі ралля зноў зазеленіцца, трэба пабаранаваць яе, каб знішчыць зельска і спыніць параванне вады. Баранаванне паўтараем некалькі разоў.

Пасля жніваў, пры дажджавой пагодзе, цяжка знішчыць пырай. Тады, на плытких глебах аручы і барануючы можам яго моцна аслабіць. Пачакаўшы яшчэ 10—15 дзён, калі ралля злёгку асядзе і зазеленіцца пыраем, зноў арэм раллю на сярэднюю глыбіню.

На глыбокіх глебах пырай можам знішчыць метадам Вільямса — глыбока прыараць яго. Пасля такой глыбокай «подорывкі» іржышча, пускаем «талеркі» (борона талеркова), якая рэжа пырай на дробныя кавалкі. Калі поле моцна заросле зеллем, пускаем «талеркі» наўкрыж. Потым чакаем аж пакуль не пачне расці малады пырай. Тады зноў арэм глыбока плугам з пераплужкам, які здзірае верхні слой глебы з пыраем і кладзе на дно баразны.

інж. ВІТАЛІ МІРОН

Варта ведаць

Калі ў вас падгарэла малако, працадзіце яго цераз белую чыстую анучку. Паўтарайце гэтую аперацыю да таго часу, пакуль не знікне прысмак гарэлага. Кожны раз старанна прапалосквайце анучку ў гатаванай вадзе.

* * *

Для таго, каб бляхі не іржавелі і каб выпечаныя вырабы лёгка ад іх аддзяляліся, трэба пакрыць бляху тонкім слоем тлушчу і награваць у духоўцы. Награванне спыніце, калі знікне дым, а на паверхні бляхі або формы паявіцца тонкая, гладкая, сухая плёнка.

* * *

Мяккі хлеб трэба рэзаць нажом злёгку палагрэтым на агні. Тады хлеб не мнецца.

* * *

Не скрабіце дно эмаліраванай пасуды, калі ў ёй пры варэнні падгарэла ежа. Каб адмыць каструлю, закіпіцце ў ёй ваду з дробчакай пітной соды.

* * *

На сценках чайнікаў і самавараў часта ўтвараецца накіп. Яго лёгка знішчыць воцатнай эсэнцыяй. Для гэтага трэба ўзяць 1—2 чайныя лыжкі эсэнцыі на літр вады. Ваду наліць у чайнік або самавар і кіпяціць 1 — 1,5 гадзіны, затым пасуду старанна прамыць чыстай вадой.

Усякая ўсячына

Незвычайная находка

Французскі падарожнік Лот адкрыў у цэнтры Сахары незвычайную калекцыю малюнкаў, выкананых першабытнымі людзьмі на сценах горных пячор.

Экспедыцыя ў складзе шасці асоб прабывала на Сахары 7 месяцаў. Зроблена 400 копій адкрытых малюнкаў. Аднак гэтая колькасць ёсць толькі невялічкай часткай багацця тых незвычайных пячор. Лот запэўнівае, што там ёсць яшчэ звыш 10 тысяч малюнкаў, якія патрэбна было-б вывучыць і скапіяваць.

Адкрытыя Лотам малюнкі сканцэнтраваны ў чатырох мейсцах, дзе відаць, знаходзіліся сядзібы першабытных людзей. Адкрыта 12 «слаёў» малюнкаў прытым кожны слой паходзіць з пэўнага перыяду і мае свае характэрныя рысы. Паводле сцвярджанняў Лота самыя старыя слаі малюнкаў утварыліся каля 10 тысяч гадоў таму назад.

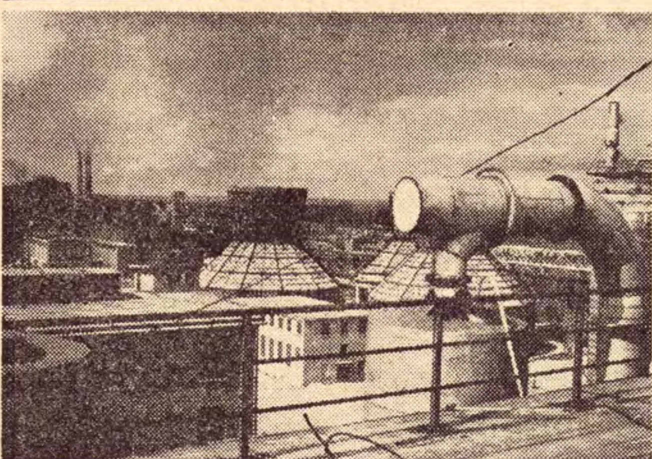
Нязграбна намаляваныя фігуры людзей з круглымі галовамі ў пазнейшых слаях набываюць болей правільныя рысы. Некаторыя малюнкі прадстаўляюць людзей негрыцянскай расы, іншыя — еўрапейскай расы, а яшчэ іншыя малюнкі прадстаўляюць вялікія чароды рагатай жывёлы. Далей паказваюцца баявыя калясніцы і ўяўленні вярблюдаў і коней.

Лот мяркуе, што адкрыў своеасаблівую культуру, якая не паходзіць ад ніякіх другіх уплываў, хаця ў некаторых мейсцах можна заўважыць уплывы Верхняга Егіпта. Ёсць падставы меркаваць, што гэтыя раёны наведвалі качэўнікі з Егіпта, бо на шматлікіх рэпрадукцыях малюнкаў, прывезеных экспедыцыяй ёсць адвображаны рачныя судны і гіпапатамы.

Лот намераны вярнуцца ў Сахару, каб далей весці распачатыя доследы.

Асаблівы грыб

Французскі прафесар Гэйт прывёз з цэнтральнай Амерыкі і заклімітызаваў у Францыі грыб спажыўшы якога выклікае дзеянне на людскі арганізм. Пасля некалькі мінут — адчуваецца выразныя змены псіхічныя. Чалавек робіцца вясёлы. Прадметы двояцца і прыбіраюць незвычайныя колеры, а пазней з'яўляюцца галюцынацыі. Спажыўшы грыб бачыць розныя фантастычныя прывіды. Гэты грыб быў спажываны праз Індыйцаў у часе рэлігійных абрадаў.

У Кендзежыне, побач штучных азатовых угнаенняў, выробляецца таксама сінтэтычныя тлушчавыя квасы.

На здымку: фрагмент завода ў Кендзежыне.

— Фото Тымінскі

© PDF: Kamunikat.org 2022
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

© PDF: Kamunikat.org 2022

© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

Увага чытачы

У канцы гэтага месяца выйдзе з друку зборнік драматычных твораў. У зборнік уключана 4 п'есы: «Пярэстая красуля», «Міхалка», «Мікітаў лапаць» і «Боты».

Цана зборніка ўсяго 3 зл.

Заказы можна накіроўваць пад адрасам: Галоўнае Праўленне Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Беластоку, вул. Маніфесту Ліпнёвага 25.

Яшчэ можна паступіць на бел. філалогію

Аддзяленне беларускай філалогіі пры Варшаўскім універсітэце ўсіх зацікаўленых павеламляе, што заяўкі аб прыём можна накіроўваць яшчэ да 10 верасня г. г.

Уступны экзамен адбудзецца ў палове верасня.

(с)

Слова трэба датрымліваць

Аддзяленне кадраў Аддзела здароўя Ваяводскай рады ў Беластоку пісьмова звярнулася да пошты ў Гайнаўцы з просьбай забяспечыць Дзіцячу калонію ў Семяноўцы патрэбнымі часопісамі.

Працаўнік пошты Е. Вайсковіч паверыў, што Аддзел здароўя згодна з лістам заплаціць за часопісы. Падпіску на часопісы зроблена. Працаўнік грам. Е. Вайсковіч сваімі грашыма залажыў 209 зл думаючы, што так высокія ўраднікі яго не падвядуць і за часопісы ўплацяць.

Нажаль Аддзяленне кадраў забыла аб сваёй просьбе і ўжо будзе месяц, як грошы не высылае.

А можа ўраднікі з Аддзела здароўя думаюць, што грам. Вайсковіч многа зарабляе? Калі так то памыляюцца.

б. м.

Чытачы пішуць

Мне цяжка жывецца

піша Вінцук Суета

Да 1943 года жыў я ў вёсцы Сікерцы, Сакольскі павет. Як сын бедняка працаваў у розных маёнтках — Сідра, Волька, Зосін, Макаўляны — каб толькі здабыць кусок хлеба.

Упачатку 1943 года я пайшоў у прымакі. Калі зачаў працаваць на 9-цігектаровай калоніі ў вёсцы Доўгасельцы, думаў, што ўжо ўрэшце буду ляпей жыць. Аказалася зусім іначай. Чаму? Таму, што я не п'яніца, не п'ю гарэлкі з начальнікамі. Зямлю класафікавалі мне так як хацелі. Я пратэставаў, але нічога не выйшла. У адказ гаварылі: — пішыся ў «спулдзельню».

Калі ў гэтым годзе распачалі перакласіфікоўваць глебу навуковым метадам я думаў, што цяпер палягчэе мне ў жыцці, што дадуць такі падатак, які і павінен быць. Выйшла інакш: я атрымаў наказы на пастаўку збожжа і ўплату падатку па - стараму — так, як і раней было. А падатак нямалы — даходзіць да звыш 2.000 зл.: збожжа каля поўтоны і амаль 200 кг мяса.

Маю трое дзяцей. На пяць душ не заўсёды хапае мне хлеба, а пра мяса і ўспаміну няма.

Так, як і раней у хату цячэ дождж, гумно раскрытае — няма за што ўсё гэта наладзіць. З трудам разлічваюся з дзяржавай.

Дарагая «Ніва»! Парадзь мне, што маю рабіць, каб вылезці з гэтага гора.

ВІНЦУК СУЕТА
в. Доўгасельцы
Сакольскі павет.

АДКАЗ РЭДАКЦЫІ:

Дарагі Чытач! Ваша сітуацыя цяжкая. Такіх, як Вы ёсць яшчэ многа ў нашай краіне. Дзяржава ведае аб іх і таму многім дае ільготы.

Радзім Вам неадкладна звярнуцца ў Павятовую раду — а калі не паможа — то ў Ваяводскую раду з просьбай, каб зменшылі Вам налогі.

Згодна з законам Грамадская рада мае права гаспадарам, якія знаходзяцца ў цяжкім становішчы, зменшыць налогі на 25 прац. Апрача гэтага трэба больш цікавіцца навейшымі спосабамі гаспадаравання. Думаем, што многа яшчэ ў Вас не зробленага. Таму ў Вас так слаба з мясам і хлебам.

Дзе купіць агародніцкія прылады

Не ўсе гаспадары Беласточчыны ведаюць, што ў Беластоку пры Сенным рынку ёсць крама, у якой можна купіць усе агародніцкія і пшчалярскія прылады.

У другой палове кастрычніка г. г. будзе завезена ў яе шмат розных фруктовых дрэўцаў.

Радзім гаспадарам, якія бываюць у Беластоку, наведваць гэту краму.

Патрэбны матрыманіяльны куток

Дарагая «Ніва»!

Звяртаюся да Цябе з пісьмом ад свайго імя і ад імя маіх таварышаў пражываючых тут. У нашай старонцы ёсць многа беларускай моладзі, якая здолела захаваць сваё нацыянальнае аблічча. Аднак нас вельмі хвалюе пытанне, менавіта, як на далей пазбегнуць дэнацыяналізацыі, як захаваць сваю родную мову, звычаі і норавы?

Усім хіба добра вядома, як хутка беларусы дэнацыяналізуюцца пры мяшаных шлюбах. Але ў нашых умовах такія мяшаныя шлюбы часта бываюць па-просту неабходнасцю — бо сваіх дзяўчат нехапае.

Таму мы звяртаемся да Цябе з просьбай аказаць нам дапамогу ў гэтым.

На нашу думку, у «Ніве» патрэбна адкрыць матрыманіяльны куток, які многім людзям аказаў-бы вялікую дапамогу.

Прашу наш ліст апублікаваць на старонках «Нівы» — няхай і другія чытачы выкажуць сваю думку адносна гэтай прапановы.

СТ. ВЭРЫШКО
ваяв. Зялёная Гура

АД РЭДАКЦЫІ: Мы ахвотна такі куток адкрыем. Звяртаемся з просьбай да чытачоў, якія хацелі-б карыстаць з яго прысылаць свае пажаданні.

Хвароба не лічыцца з тэрмінамі

У мяне хворы жывот. 29.VII.57 г. пайшоў я за парадай да доктара ў Гайнаўцы. Доктар сказаў мне пайсці ў шпіталь даследаваць страўнікавую сістэму. на дзень 30.VII.57 года. У шпіталю сказалі мне прыйсці 31.VII.

Дня 1.VIII. ужо з вынікам даследавання зноў прыйшоў да доктара і ён накіраваў мяне на дзень 2.VIII. на рэнтгенаўскае прасвечанне ў Беласток. У гэты дзень я спазніўся на поўгадзіны на рэнтгенаўскае прасвечанне — не ведаў, што адбываецца яно ад 8 да 9 гадзіны. Па другое, мне не падыходзіць да гэтых гадзін расклад паяздоў.

Тэрмін рэнтгенаўскага прасвечання адклалі мне на 14.VIII.1957 г. А для мяне патрэбна неадкладная медыцынская дапамога!

Я не ў стане не толькі ездзіць, але і хадзіць. Хвароба валіць з ног. На маім утрыманні ўся сям'я, якая чакае палепшання стану майго здароўя.

Трэба штосьці рабіць з гэтым доктарскім бюракратызмам.

В. П.
Чыжкі
Гайнаўскі павет.

Гэты малюнак — то «Міхалоўскі парк адпачынку». А дзе лаўкі? — спытаецеся. Вось у гэтым парку [illegible] нарос такі вялікі, што закрыў усё. Гэтай [illegible] [illegible] Зялёная цэнтраля ў Беластоку. [illegible] дэвізаў можна за гэты [illegible] атрымаць. Р.

Падручнікі прыдатны на 1957|58 школьны год

(Працяг з нумара 33)

П л.	Загаловак	Клас	Год выдання	Цана	Аўтар
17	Беларускае слова (чытанка)	V	1955	3,60	Карпінская - Тэпэрова
18	Геаграфія	V	1955	3,50	Чэканская і Радліч-Руль
19	Батаніка	V	1954	,65	Каладзейчык
20	Арыфметыка	V	1955	3,—	Русецкі
21	Гісторыя	V	1954	3,45	Серойскі
22	Беларускае слова (чытанка)	VI	1956	4,10	Станкевіч і Гасеўскі
23	Гісторыя	VI	1955	5,35	Бараноўскі
24	Геаграфія	VI	1953	5,25	Чэканская і Радліч-Руль
25	Геаграфія	VI	1955	5,25	— „ —
26	Заалогія	VI	1954	3,70	Феліксяк
27	Фізіка	VI	1954	2,40	Фатыма і Сцісloўскі
28	Геаметрыя	VI	1953	1,50	Кульчыцкі і Страшэвіч
29	Геаметрыя	VI	1956	1,50	— „ —
30	Арыфметыка	VI	1953	3,—	Русецкі
31	Арыфметыка	VI	1956	3,—	— „ —
32	Выпісы для VII кл	VII	1956	4,20	Карпінская-Тэпэрова
33	Гісторыя	VII	1955	3,50	Дуткевіч
34	Біялогія	VII	1955	2,90	Раабэ
35	Фізіка	VII	1955	2,55	Фатыма
36	Алгебра	VII	1953	2,55	Івашкевіч
37	Геаметрыя	VII	1953	1,65	Кульчыцкі і Страшэвіч
38	Геаметрыя	VII	1956	1,65	— „ —
39	Хімія	VII	1953	1,35	Лявіцкі
40	Хімія	VII	1956	1,35	— „ —
41	Геаграфія	VII	1956	5,35	Страшэўскі.

Увага! Часам сустракаюцца два аднолькавыя падручнікі. Розняцца толькі годам выдання: старэйшы, і навейшы. Але і адзін і другі добрыя. Адным і другім можна карыстацца ў школе.

Ці ад дзяржавы трэба толькі браць?

Усім вядома, з якімі фінансавымі цяжкасцямі змагаецца ўся наша краіна.

Як аказваецца не ведаюць аб гэтым такія грамадзяне з Міхалова як: Казімір Мрачкоўскі, Васіль Грыка, Вера Тамашук, Аркадзь Шафран і іншыя — разам 20 чалавек. Залягаюць яны дзяржаве 19.960 зл. 70 гр.

Амаль усе яны працуюць на дзяржаўных прадпрыемствах, бяруць нямалыя дзяржаўныя грошы. Але нашыя людзі прывыклі толькі браць. Ад гэтага — кажуць — ёсць дзяржава, з якой можна цягнуць.

Яны ўсе забыліся пра тое, што няма на свеце такой дзяржавы дзе-б людзі не плацілі падаткаў.

Думаем, што Тэкстыльная фабрыка ў Міхалове, дзе працуюць міхалоўскія даўжнікі, зверне ім увагу на тое, што для дзяржавы трэба часам і даць, а не толькі ад яе браць! Р.

Спыніць самаволю

(Працяг са стар. 4).

(Працяг са стар. 4).

Пераважна гэта маладыя, якіх бацькі маюць па 3 пакоі з кухняй, але яны пажаніўшыся хочуць жыць аддзельна і выгодна, альбо прыехалі з вёсак, дзе маюць забудаванні і гаспадаркі.

Хацеў я спытацца, як на гэтую справу глядзіць міліцыя? Але нажаль нікога там не застаў.

— Дзе міліцыянты?

— Няма.

Калі будуць? — Нічога не казалі — кажа ўборшчыца.

Справа самавольнага заняцця будынку да месяца мая пералежала ў Міхалове, 6 нядзель пратрымалі ў Павятовай міліцыі, якая за № Л — 787/57 з дня 25.VI.57 г. пераслана да пракурора і там падобна гэту справу пагасілі.

І. ВЕРАС.

Падрыхтоўваецца
Беларускі Кніжны Каляндар на 1958 год

Каляндар гэты будзе большага фармату, багата ілюстраваны і будзе меў каля 200 старонак друку.

Арыентацыйныя цэны на рынку ў Беластоку на 19.8.1957 г.

Жыта за 100 кг	250 300	зл
пшаніца за 100 кг	350—400	зл
авёс за 100 кг	320 -350	зл
ячмень за 100 кг	300—350	зл
бульба за 100 кг	80—90	зл
бульба маладая за 1 кг.	2—2,5	зл
масла за 1 кг	45—50	зл
свініна за 1 кг	26 30	зл
яйка 1 шт.	1,20 1,50	зл

Адказы рэдакцыі

ГРАМАДЗЯНІН А. Г. З АЎГУСТОВА ПІША: Мой брат быў вывезены ў 1942 г у Нямеччыну і пасля заканчэння вайны застаўся на вызваленых абшарах, дзе атрымаў гаспадарку. У 1943 г. памёр наш бацька пакінуўшы каля 7 гектараў зямлі. Цяпер, калі зямля мае цану з'явіўся брат, хоча забраць мне палову гаспадаркі і прадаць. Ці мае ён права?

АДКАЗ: На абшары Аўгустоўскага павета ў момант смерці Вашага бацькі ў 1943 годзе абавязваў X том зводу законаў паводле якога належыць ацэньваць адносіны Вашы і Вашага брата да гаспадаркі, якая з'яўляецца спадчынай па Вашым бацьку.

Паводле зводу законаў, той, хто пасля смерці спадкадаўцы не заявіць сваіх правоў да спадчыны на працягу 10 гадоў — траціць да яе права. Па гэтаму брат Ваш, які толькі цяпер зацікавіўся спадчынай, страціў ужо права да спадчыны, бо прайшло ўжо больш 10 год ад смерці спадкадаўцы

В. С.

Увага, выпускнікі 7-ых класаў!

У Беларуск м агульнаадукацыйным ліцэі ў Гайнаўцы маецца пэўная колькасць вольных мейсцаў у 8-ыя класы.

Заяўкі аб прыём у 8-ы клас накіроўваць да дня 28 жніўня 1957 года.

Дырэкцыя школы К-1-727

© PDF: Kamunikat.org 2022

© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

Гумар і сатыра

Будаўніцтва

Кожны чалавек хоча жыць па... чалавечу. Таму многія мараць аб пабудове ўласнага аднасямейнага доміка з невялічкім хлявом, дзе можна трымаць каройку з парасяткам. Калі да гэтага ў двары будзе хадзіць парка курэй, дык тады жыццё на ўвесь рот усміхнецца. За такім домікам абавязкова павінен быць маленькі гарочык і дзве яблыні.

Чытачы заўсёды цікавы і могуць спытаць:

— Чаму толькі дзве яблыні?

Таму, што менш не можа быць. Між гэтых яблыняў прывязваецца гамак, у якім ляжыць гойдаючыся, бы на той гойдаўцы, шчаслівы ўласнік доміка, а яблыкі самы ў рот ляцяць.

Ля сваёй буды ляжыць сабака, пільнуе карову з парасяткам і куркі. На даху доміка закаханыя галубы варкуюць і сонейка на небе шчасліва смяецца ад радасці за чалавека, маючага ўласны домік.

Нажаль, тут мары будаўніка канчаюцца і пачынаюцца будзённыя дні будавання.

За будаўнічым матэрыялам людзі ганяюцца бы той сабака за катом. Ляндэй навучыцца на лінцы хадзіць ніж дастаць чарапіцы. Ну, дапусцім, што вы эквілібрыст, цыркун і гіпнатызёр. Дасталі не толькі чарапіцы але нават цэмент, цэглу і бэлькі.

Тады сцены будучага дома пачынаюць хутка расці быццам тыя цэны ў прыватных крамах.

Калі вы ўжо дайшлі да ўнутранага выканчэння доміка, банкавы крэдыт падыходзіць к канцу, а ўнутраныя работы аказваюцца найбольш дарагімі.

Будаўніка пачынае здымаць на танец святога Віта пры беганіне за кафлямі, печным абсталяваннем, за пакостам і другімі дапаможнымі будаўнічымі матэрыяламі.

Унутранае выканчэнне хаты заўсёды ідзе марудна, як той узрост дабрабыту.

Пакуль муляры, тынкоўшчыкі, сталяры і электрыкі працуюць, будаўнік таксама пацее, лётаючы па знаёмых у пошуках грашавой пазыкі.

Нарэшце домік гатовы. Будаўнік перабіраецца ў сырыя пакоі і хутка пераконваецца ў браках. Дыміць печка; выключальнік пачынае траскацець, бы старая машына; між аконных рам празіць цікаўны ветрык.

Будаўнік стаіць перад перспектывай шматгадовай выплаты пазычаных грошаў і пераконваецца, што галоўнага ён не зрабіў — не ўлез на дах і не кінуўся ўніз .

Ведаючы гэтыя цяжкасці я пачакаю з будаваннем да канца пяцігодкі. Тады домікі будуць расці бы тыя шпакоўні і не за пазычаны ў дзяржавы капітал, але за нашы ўласныя грошыкі.

Мець домік без даўгоў, удвая прыямней і тады дом стаіць мацней на фундаментах.

Тое, што мы цяпер пачынаем хварэць будаўнічай ліхаманкай, гэта першая ластаўка будучага добрабыту.

Дзядзька Лявонь

Варона і рак

Ляціць варона па-над ракою і каркае, ды так каркае, што не ўцярпеў рак сядзець у сваёй норцы і вылез паўзірацца, чаго яна галасуе. Вылез рак і пытае вароны:

— Чаго ты гэтак гвалт падняла?

— Чаго я гвалт падняла? А як-жа, яшчэ ён, у каторага галава не з таго канца засечана, пытаецца ў мяне! Чаго я гвалт падняла? Кожны будзе крычаць на маім месцы: Гняздо, у якім я вясну веснавала і лета летавала, цяпер суздром усё засмечана.

— Куды-ж ты цяпер ляціш? — пытае рак.

— Новага гнязда шукаці!

Падумаў, падумаў рак, дый кажа:

— Э, кумка, дарэмна твой клум і турбота, бо ты-ж і новае гняздо засмеціш...

ВЛАСТ

Пашкадаваў

— Чуеш, Мацей? мушу табе сказаць вельмі сумную навіну, праз вашага сына пераехаў цягнік.

— Ой, Божа ці часам не праз ногі?

— А чаму?

— Бо меў новыя боты, пазычаныя ў суседа, тады-б быў-бы клопат.

Цяпер і даўней

Падчас гутаркі аб маральнасці адазвалася пажылая жанчына:

— Няхай сабе гавораць і пішуць, што хочуць, але бачу, што мужчыны цяпер шмат маральнейшыя, чым-ся даўней!

— Ці-ж гэта праўда?

— А так! Трыццаць гадоў таму назад я не магла ніколі сама прайсці праз вуліцу, а цяпер дык ніводзін з мужчын нават і не гляне ў мой бок.

Чаму ў яго доўгі нос

— Скажы сусед — чаму ў нашага старшыні такі доўгі нос?

— А мусіць ад таго, што яго сакратар усё за нос водзіць.

Без слоў.

Навасёлкаўскія гандляры

Напішу пра Навасёлкі,
Пачытайце шчыра толькі.
Калісь дзяды аб нас дбалі.
Землю ўнукам купавалі.
А цяпер яе даволі,
Робіць мала хто на ролі.
З нашай вёскі палавіна
Узялася за альшыну;
У суседаў яе спускаюць
І ў Беласток адпраўляюць.
Утаргаваўшы трохі грошаў,
Накупіўшы хлеба, доршаў
За астаўшыйся ізлішак
Стукне сабе ў кілішак.
А часамі так згуляе,
Што без каня прыязджае.
А на ранку хтось з радзіны
Бяжыць мальдаваць да гміну,
Што прапаў хамут, конь, воз,
Што гаспадару разбілі нос,
Што прапала дзесь пакупка,
Можа хто яе паднёс.
Толькі псуецца фанеры,
Трэба тут прыняці меры,
Бо ад гэтае аравы
Карысці — ні гаспадарам ні дзяржаве.

«Колас»

Навасёлкі, грамада Залукі.
Беластоцкі павет.

ЛІКАВАЯ АДГАДАНКА

У гэтыя клеткі змясціць лікі ад 1 да 25 так, каб па вертыкалі, як і па гарызанталі была сума 65.

Сярод тых чытачоў, якія да 15 верасня г. г. прышлюць правільныя развязкі будзе разлясавана 10 кніжных узнагарод.

Р.

Развязка адгаданкі з 29 нумара „Нівы“

Развязка: «Колас, што зярнят не мае, угору лоб задзірае».

Кніжныя ўзнагароды атрымалі:

1) Янка Казак — Парцава, Бельскі павет,
2) Лявонь Кананьчук — Соцэ, Гайнаўскі павет,
3) Гаіса Ляўчук — Ушыва, Бельскі павет,
4) Віктар Стэфанюк — Давідавічы, Бельскі павет,
5) Яўгіня Казлоўская — Гацькі, Бельскі павет,
6) Данат Макаль — Крушыняны, Сакольскі павет,
7) Раіса Куніцкая — Ольштын,
8) Алесь Возьняк — Дуброва,
9) Янка Сасноўскі — Міхалова, Беластоцкі павет,
10) Юрка Паўлючук — Давідавічы, Бельскі павет.

Узнагароды высылаем поштай.

Р.

Пад развагу бацькам

Аўтарытэт бацькоў і выхаванне дзяцей

Пытанні выхавання хвалююць кожную маці, кожнага бацьку, якія хочуць, каб іх дзеці раслі культурнымі і адукаванымі і змаглі прынесці карысць сваёй Радзіме, сям'і .

Правільна выхоўваць могуць толькі тыя бацькі, якія карыстаюцца павагай і любоўю сваіх дзяцей. Аўтарытэт бацькоў залежыць ад таго, як яны адносяцца да працы і грамадскай уласнасці, да суседзяў, да сваёй сям'і і як выконваюць свой грамадскі абавязак.

Бацькам трэба памятаць, што нельга ні ў якім разе ўжываць фізічнае пакаранне за той ці іншы ўчынак. Фізічнае пакаранне прывучае дзяцей хітрыць, ашукваць бацькоў, гаварыць няпраўду, перакладаць на іншых.

Паўстае пытанне: якжа ўмацаваць бацькоўскі аўтарытэт і якім ён павінен быць?

Зядома, што на ўсе выпадкі жыцця рэцэпту даць нельга. А ўсё-ж можна прывесці некаторыя рэкамендацыі.

Важнай умовай умацавання аўтарытэту з'яўляюцца правільныя адносіны паміж бацькам і маці, іх узаемная дружба і павага адзін да другога. Дзеці хутка заўважаюць разлад паміж бацькамі, што вельмі дрэнна адбіваецца на вучобе і дысцыпліне.

Бацькі павінны адносіцца да дзяцей заўсёды чула і ласкава, але разам з тым патрабавальна і на[illegible]ліва, што выклікае да іх павагу і сымпатыі. З дзяцьмі трэба клапаціцца аб расшырэнні іх кругагляду, цікавіцца іх ведамі і марамі.

Бацькі нястомна павінны цікавіцца вучэннем сваіх дзяцей, назіраць за іх паводзінамі, за адносінамі да сяброў і старэйшых, за акуратнасцю вопраткі, за чыстатой рук і прычоскі, правяраць дзённікі і па суботах іх падпісваць; абавязкова, хоць некальні раз у год наведваць школу. У выхаванні многа значаць разумныя меры заахвочвання і пакарання. Нельга караць дзяцей за нязначны ўчынак.

Вельмі важна, каб у сям'і былі адзіныя патрабаванні да дзяцей, бо рознае рэагаванне на іх учынкі прыносіць толькі шкоду.

Н. БЛІШЧ

Галоўны рэдактар ГЕОРГІ ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA" Organ Białoruskiego Towarzystwa Społeczno - Kulturalnego w Białymstoku. Adres redakcji Białystok, ul. Manifestu Lipcowego 25, tel. 25-89. Warunki prenumeraty: miesięczna — 2.40 zł, kwartalna — 7.20 zł, półroczna 14.40, roczna 28.80 Prenumeratę przyjmują wszystkie urzędy pocztowe i listonosze. Wydawnictwo: RSW „Prasa"
Prenumeratę ze zleceniem wysyłki zagranicę przyjmuje PKWZ „Ruch" Warszawa Należność wpłacać na konto PKO I-6-100024 Warszawa. Cena prenumeraty z wysyłką zagranicę wynosi: kwartalnie 10,15 zł, półrocznie 20,30 zł, rocznie 40,60 zł. Druk Białostockie Zakłady Graficzne. Nakład 5.205 T-10

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022